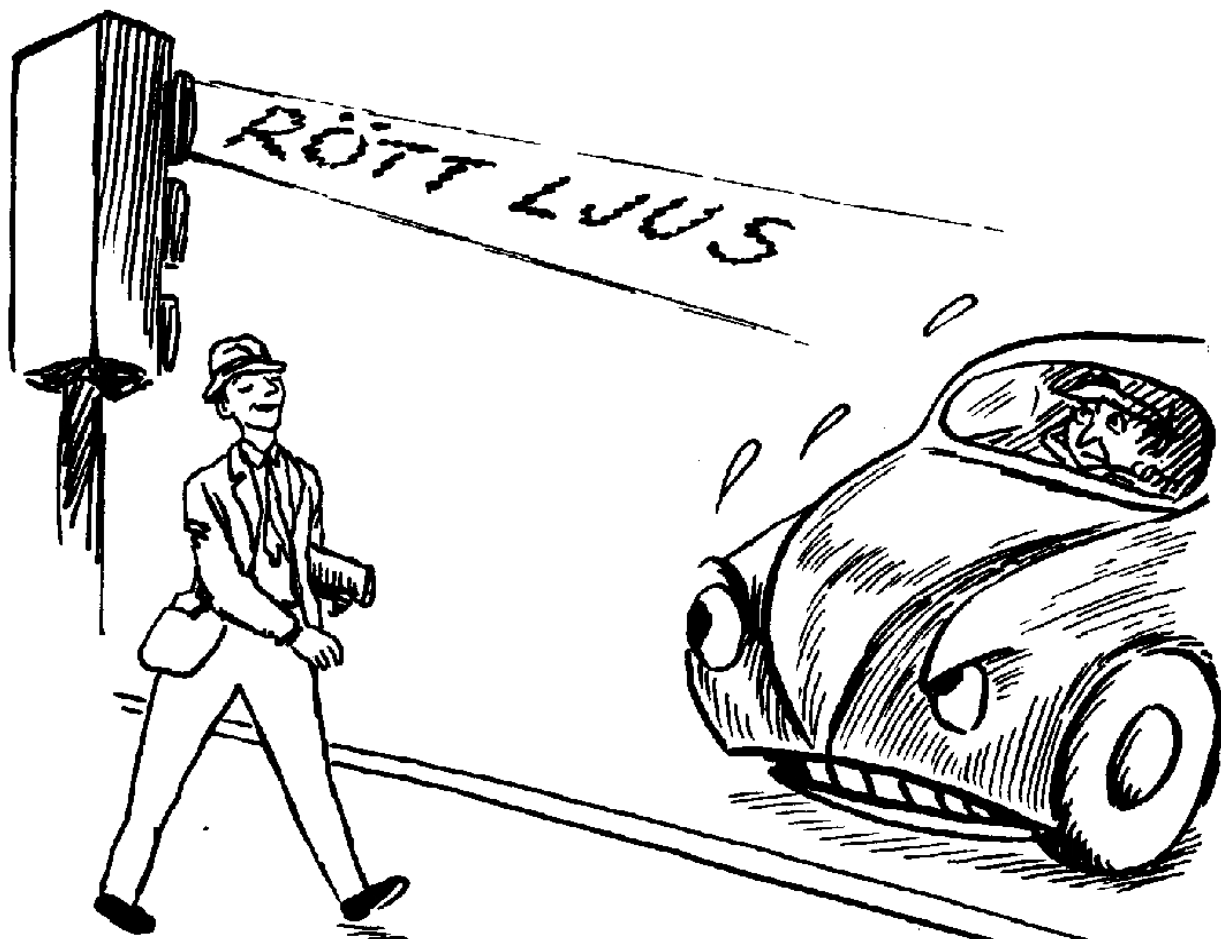

VÄRLDEN OCH VI

Tidskrift om FN, demokrati och federalism

Detta det sista numret av "Världen och Vi" pryds av bilden "Rött ljus" av konstnären Einar Norelius. Han ritade den för en broschyr om 'Världsfred genom världslag' utgiven omkring 1953 av föreningen Sveriges Världsfederalister. Bildtexten finns på tidningens baksida!

Innehåll:

	<i>sid</i>
<i>Esperanto som världsspråk</i>	2
<i>Efter 60 år</i>	3
<i>Bajer och Arnoldson – två fredspristagare</i>	6
<i>Tre bonusböcker . . . och en annan bok</i>	7
<i>Nordisk samordning mot DU-vapen</i>	8
<i>Författare i VoV 1996-2008</i>	11
<i>Herberts Zalitis död</i>	11
<i>När nu SVF avslutas . . .</i>	11
<i>Rött ljus</i>	12

Nummer 3-4

Årgång 60

2008

ISSN 0346-4881

Esperanto som världsspråk

av Yngve Sörman

Många Världsfederalister är också Esperantister. Här skriver en sådan om "sitt" språk.

Ludviko Zamenhof växte upp i en stad i Polen där man talade fyra språk: polska, tyska, ryska och hebreiska eller jiddisch. Han observerade redan som barn hur folk som träffades på gatorna ofta kom i bråk med varandra därför att dom missförstod varandra. Zamenhof funderade mycket över detta och började arbeta med skapandet av ett enkelt grammatiskt språk, som kunde användas vid sidan av alla folks modersmål. Efter många experiment hade han skapat ett språk vilket han kallade "La internacia lingvo" (Det internationella språket), vilket han år 1887 utgav under pseudonymen "doktoro Esperanto" utan krav på ersättning med inbjudan till alla att utnyttja språket. Hans huvudskäl för sin skapelse var ju att den skulle vara fredsskapande. Viss framgång med språket hade han, så att det o stora delar av världen finns människor som kan förstå språket i såväl tal som skrift, dock inte i den utsträckning som vore önskvärd för att få den framgång som denna kloka ide innebär.

Finns då stöd för tanken att ett språk som kan förstås av alla människor på jorden skulle vara fredsskapande? Ja, se bara på förhållandena mellan de nordiska länderna där språkskillnaderna är så små att alla människor där kan förstå varandra utan större svårigheter! Tanken att uppkommen meningsskillnad i någon fråga skulle ut-

vecklas till ingripande med militära medel synes helt utesluten.

Vad skulle kunna göras för att få en större kunskap och spridning av språket Esperanto? World Federalist Movement (WFM) har ju konsultativt status i ECOSOC (FN: s ekonomiska och sociala råd), som verkar inom olika globala samhällsfrågor såsom folkrätt, nedrustning, miljö, mänskliga rättigheter och utveckling. WFM i samarbete med ECOSOC borde väl vara de bästa forumen för vidare kunskap och spridning av Esperanto, som är ett neutralt språk utan nationella bindningar. Det finns förutsättningar att med nuvarande tekniska resurser på kort tid lära ut Esperanto genom radiolektioner och information i TV. I de flesta länder sänds underhållningsprogram i radio. Om man i dessa program lade in en Esperantolektion på 10-15 minuter var fjärde timme med samma innehåll under en veckas tid och nästa vecka en ny esperantolektion med stegrad kunskapsinnehåll, skulle man under ett år hinna med 52 Esperantolektioner. Intresserade lyssnare skulle då vara kunniga Esperantister!

Sett ur rättvisesynpunkt, med engelska språket som internationellt språk, är ju dom vilka har engelska som modersmål mycket ekonomiskt gynnade. Också en fråga för ECOSOC.

Detta var några funderingar om Esperanto.

Efter 60 år

av Klas De Vylder

World Federalist Movement skapades 1947 och utgör en aktiv "paraplyorganisation" för världsfederalistiska organisationer i ett 20-tal länder. Om vi tittar på vårt närområde så finns i Norge en livskraftig rörelse, Een Verden. I Danmark slogs på ett tidigt stadium världsfederationsrörelsen ihop med det danska FN-Forbundet. I Sverige kommer dock nu efter 60 år "Sveriges Världsfederalister" att upphöra. En av de svenska medlemmarna blickar här tillbaka.

Ja, det var 1948 som *Svenska Arbetsgruppen för Världsfederation* (SAV) bildades, den förening som senare blev *Sveriges Världsfederalister* (SVF).

Och nu har beslut fattats att lägga ner Föreningen. Varför?

Det finns de som sade – och de som fortfarande säger: "den världsfederalistiska rörelsens idéer är orealistiska, kan aldrig bli verklighet. En federation av världens stater, ett världsparlament och en världsstyrelse - utopier!"

Men det är ju just i den riktningen som världen utvecklas! Världsfederalisternas tankar om en värld med alla länder förenade i fredligt samarbete inte bara lever vidare – stora framsteg har också gjorts mot det målet.

Upplysning och politiskt arbete för dessa idéer fortsätter, fast i annan form än i små ideella föreningar, som har svårt att verka i dagens värld med TV och Internet.

Därför finns *World Federalist Movement* (WFM) som är världsfederalisternas internationella NGO-organisation med huvudkvarter mitt emot FN byggnaden i New York. WFM verkar inom globala frågor, såsom folkrätt, miljö, nedrustning, mänskliga rättigheter och utveckling mot målet: en fredlig, demokratisk världsfederation. WFM har rådgivande status i FN:s ekonomiska och sociala råd ECOSOC.

Världsfederalisterna inbillade sig aldrig, att skapandet av en världsstat skulle vara en lätt match! Efter andra världskrigets slut 1945 bildades Förenta Nationerna för samarbete och fred mellan världens stater. FN-organisationen byggde i prin-

cip på fortsatt nationell suveränitet för de enskilda staterna. Världsfederalisterna kritiserade detta och hävdade, att när det gäller *fred* och *säkerhet*, och globala frågor om *miljö* och *mänskliga rättigheter*, måste staterna avstå sitt självbestämmande till förmån för en överstatlig världsmyndighet. Efter några år övergick man emellertid inom rörelsen till att stödja FN – den världsfederationsorganisation som ändå fanns och som kunde utvecklas i den riktning som man önskade. Tidigt började världsfederalisterna därför att verka för *en revision av FN stadgan*.

Federativa statsbildningar finns ju i världen, USA, Tyskland, Schweiz, Indien och många fler. Vidare har regionala sammanslutningar kommit till efter andra världskriget - viktiga steg på vägen! Europa har kommit långt med bildandet av Europeiska Unionen, EU, och trots olikheter i språk och kultur har staterna lyckats skapa ett Europaparlament och något av en Europaregering. Genomförandet av detta stora fredsprojekt har krävt omfattande inskränkningar i den nationella suveräniteten. Man kan kritisera att EU befattar sig med frågor av lokal natur. Men resultatet är ändå lysande: ett tryggare Europa, med ett samarbete också på det ekonomiska området, som bidragit till en storartad välbefinningsökning.

Det finns de, som vill bromsa denna utveckling, och för vilka ordet federation är en styggelse. Men observera att en federativ statsbildning ju inte alls innebär, att de enskilda staterna och deras kultur och organ försvinner, men väl att politiska frågor beslutas på rätt nivå, lokala frågor av kommunens valda företrädare, nästa nivå kan vara distrikt (i Sverige landstingen) slutligen Riksdagen, vars i allmänna val utsedda ledamöter beslutar om vad som skall gälla för landet stort. Endast gränsöverskridande, globala frågor, och de

tvister, som kan uppstå mellan länderna, skall behandlas och beslutas av världsorganisationen och dess organ.

FN grundades i syfte att upprätthålla fred och säkerhet i världen, att värna om de Mänskliga Rättigheterna och att främja sociala och ekonomiska framsteg för alla folk. Uppgiften kräver samverkan på många områden, och FN-organ har skapats för bland annat miljö, hälsa, flyktingar, handel, utveckling. En rad konventioner har träffats inom FN - om folkmord, flyktingar, kvinnors rättigheter och många flera. Genom att WFM har konsultativ status i ECOSOC kan världsfederalisterna göra sin röst hörd i olika frågor gällande de mänskliga rättigheterna och välfärden i världen. Som ett aktuellt exempel kan nämnas (se "Världen och Vi" nr 1/2008) tillkomsten och ratificeringen av traktaten för den *Internationella Brottmålsdomstolen* (ICC). Här var WFM initiativtagare till en påtryckningsgrupp, *Coalition for International Criminal Court* (CICC) till vilken sammanlagt mer än 2 000 (!) ideella organisationer, bland dem Amnesty International och Human Rights Watch, har anslutit sig. Flera länder – även stormakter – har ännu inte ratificerat stadgan, och gruppens arbete fortsätter.

Ett annat område där Världsfederalisterna var tidigt framme och pådrivande gällde rätten att tillgodogöra sig havsbottens rikedomar. Efter flera års förhandlingar antogs Havsrättskonventionen slutligen år 1982.

Ett ursprungligt världsfederalistiskt förslag, som åtminstone delvis förverkligats, var att FN skulle förses med militära maktmedel för att kunna ingripa när krig hotade eller utbrutit mellan medlemsstater. I förslaget ingick särskild utbildning av soldater, som skulle vara redo för snabbinsatser vid behov.

Jag bläddrar i gamla nummer av "Världen och Vi". I ett dubbelnummer 1973 – "Sveriges Världsfederalister 25 år" - berättar Birgitta de Vylder-Bellander om starten och den första tidens entusiasm och framgångar för rörelsen. Om hur 500 personer kom till det första offentliga mötet i Stockholm och om hur "SAV" redan efter ett år kunde stå som värd för en Världskongress med

bland andra rörelsens ordförande, Lord John Boyd Orr (Nobels fredspristagare och ordförande i FAO), abbé Pierre och många andra namnkunniga personer som deltagare. Hon påminner också om den världsfederalistiska gruppen i Sveriges Riksdag med som mest 148 medlemmar. Gruppen hade bildats av den socialdemokratiska riksdagsmannen Gustaf Fahlander, som var dess förste ordförande. Han efterträddes som riksdagsgruppens ordförande av Hugo Osvald, som också blev SVF:s ordförande.

Hans Regnéll, filosof, Lundaprofessor, engagerade sig tidigt för de världsfederalistiska idéerna, och var vår ordförande från 1966 till 1988, med viktiga uppgifter också i Världsrörelsen. I tal och artiklar, betonade Hans starkt FN-linjen: "Man kan säga, att SVF är Sveriges världsfederalistiska FN-förening. Det betyder att vi vill förändra FN, liksom vi vill förändra världen". I samma artikel skriver han: "Vi har aldrig trott, att man kan isolera ekonomiska och sociala frågor från fredsproblemet och övriga stora världsproblem". Han framhöll nödvändigheten av aktiv miljövård och engagerade sig starkt i utvecklingsfrågorna, bland annat genom skriften "*Deras problem är våra*", som kom ut som studiematerial på Folkuniversitetets förlag.

I en artikel i "Världen och Vi" med rubriken "Världsfederalisterna och den mänskliga faktorn" uttrycker Hans oro för SVF:s framtid och besvikelser över misslyckandet med att skapa en verklig folkrörelse. Opinionsundersökningar visar på stark sympati för de världsfederalistiska idéerna – många av förespråkarna "har tillhört en utpräglat intellektuell elit med starka inslag av framstående och erfarna politiker", skriver han och beklagar, att så få av dem som sympatiserar "känner sitt medansvar som världsmedborgare – och ta konsekvenserna av vad man känner och visa det i praktiskt arbete". Det är tankar om det personliga ansvaret i linje med dem som Ragnar Lagerström utvecklade i flera artiklar i "Världen och Vi". Eller som Jarl Kulle – tidig medlem, som i tal och skrift propagerade för världsstatstanken – påpekade: "Man kan springa från ansvaret, men man springer inte från följderna. *Vill du fred, arbeta då för den!*"

Det finns många framstående personer inom olika områden, som uttalat sitt stöd för de världsfederalistiska idéerna och som det vore frestande att citera: Albert Einstein, Winston Churchill, hans efterträdare som Englands premiärminister lord Clement Attlee, Thor Heyerdahl, FN:s general-sekreterare U Thant. I "Världen och Vi" berättar Inga Thorsson om U Thant's "väl kända förtroget med världsfederalist-tanken" och hur man måste dela hans "oro över att världens nationer alltjämt hävdar den förlegade principen om den obegränsade nationella suveränitetens överhöghet". Världsfederalisternas "Advisory Board" bestod 1973 av 18 internationellt ledande politiker, vetenskapsmän och författare som Indira Gandhi, Léopold Senghor, Per Haekkerup, Odd Nansen, Carlos P. Romulo, Peter Ustinov och Hideki Yukawa (Japans förste Nobelpristagare).

Var dessa personer orealistiska, naiva?

Är det inte snarare så, att utvecklingen i världen visar, att de hade rätt. Målet är förvisso inte nått men det är i sikte.

Några "naiva" svenskar, som stött världsfederalismen: Yrkesinspektrisen Kerstin Hesselgren, som var Sveriges första kvinnliga riksdagsledamot, miljökampen Rolf Edberg, teologen Natanael Beskow, kvinnohistorikern m.m. Lydia Wahlström, filosofen Alf Ahlberg, riksdagsmannen Bertil Fiskesjö. Alla "våra" professorer – förutom ordförandena Hugo Osvald och Hans Regnéll – Gunnar Beskow, Karl-Erik Fichtelius, Tor Ragnar Gerholm, Per Olof Bolding. Rektorer och lärare – en lång rad, som Sigfrid Leander, en av SAV:s grundare och vår förste ordförande, Ansgar Eeg-Olofsson, Sture Korpås. Skådespelarna som var världsfederalister: Mimmi Pollack, Stig Järrel, Max von Sydow, Jarl Kulle med flera, som hjälpte

till att öppna människors ögon för vad som är nödvändigt för att säkra fred och frihet i världen.

Och alla som arbetat ideellt för SAV och SVF, i olika funktioner, i styrelse och arbetsutskott, i lokalgrupperna ute i landet (som Kävlinge med 100 medlemmar!), på kontoret på David Bagares gata 22 i Stockholm, namnen skymtar förbi, jag kan inte lista dem alla.

Men två namn till dyker upp i mitt sinne: fredskämpen Holger Eriksson, arbetande i både SVF och Svenska Freds. Och Yngve Sörman, trogen och aktiv in i det sista – se bara på hans artikel i detta det sista numret av "Världen och Vi".

Redaktörerna för "Världen och Vi": Gunnar Bellander i många år, Marie-Louise Bohman (också sekreterare), Ragnar Lagerström, Lars-Gunnar Ekegård, slutligen Jan Bellander. Och Bengt Lindqvist, som genom en storartad donation säkrade utgivningen av "Världen och Vi".

Jag vill också nämna Martin Hagvall, som under en tid var föreningens ordförande och som också gjorde en administrativ insats i WFM.

Under de sista åren sjönk aktiviteten i föreningen, men Karl af Geijerstam, som under flera år varit föreningens sekreterare gjorde nu dubbelarbete genom att också stå för kassörsskapet. Tack Kalle!

SVF läggs nu ner, men arbetet för en världsfederation drivs vidare av vår internationella förening World Federalist Movement, WFM med stöd av världsfederalist-föreningar i andra länder.

Värld skall med lag byggas! ■

Som "inkörsport" på Internet, *portal*, till Världsfederationsidén kan rekommenderas WFM:s sajt www.wfm.org (engelska). Vi kommer också att tills vidare behålla SVF:s sajt hem.passagen.se/svf (svenska).

Tidigare nummer av "Världen och Vi", samt årsredogörelser, protokoll och andra arkivhandlingar gällande Sveriges Världsfederalister, SVF, finns på **Riksarkivet**.

Bajer och Arnoldson – två fredspristagare

av Torulf Gunnarsson

Häromdagen fick finnen Ahtisaari Nobels fredspris. Och för precis 100 år sedan, år 1908, mottog dansken Fredrik Bajer och svensken Klas Pontus Arnoldson Nobels fredspris. Fredliga nordbor!

Fredrik Bajer, 1837-1922, dansk publicist och politiker, oberoende liberal folketingsledamot 1872-1895.

Bajer var 1891 en av initiativtagarna till, och förste ordföranden för, Den Internationella Fredsbyrån (*International Peace Bureau*, IPB) i Bern, Schweiz.

Klas Pontus Arnoldson, 1844 -1916 svensk publicist och politiker, riksdagsledamot för Lantmannapartiet 1882-1887.

Arnoldson grundade 1883 *Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen*, Stockholm.

För att fira Fredrik Bajer, på 100-årsdagen av hans och Klas-Pontus Arnoldsons Nobel-fredspris, arrangerade **Danmarks Fredsråd** tillsammans med **IPB** en fredskonferens i Köpenhamn 14-16 november, 2008. Dom första två dagarna utgjorde en grupp seminarier som ägnades främst åt

- Fredrik Bajer och hans arbete för freden,
- IPB, och
- aktuella frågor om fred och mänskliga rättigheter.

Under öppningssessionen utdelades det s.k. Sean MacBride-fredspriset till *Jacqueline Cabasso*.

Alla föredrag under seminarierna hölls på engelska. Bland ämnena kan nämnas:

- Fredrik Bajer i ett danskt historiskt perspektiv
- Fredrik Bajer i centrum för internationellt fredsarbete
- FN-förbundens roll i dag
- Danska staten inför rätta – Danmarks deltagande i Irak-kriget
- Avskaffande av kärnvapen
- Fred, utveckling och säkerhet
- Mänskliga rättigheter och bekämpande av terrorism
- Den långa vägen till mänskliga rättigheter

Det sistnämnda föredraget ”Den långa vägen...” var i princip en översättning till engelska av en artikel i ”Världen och Vi” nr 1, 2008 och hölls av SVF-representanten Jan Bellander

Den sista dagen hade IPB Council-möte.

Ovanstående gäller alltså ett arrangemang av Danmarks Fredsråd kring Fredrik Bajer. Något motsvarande svenskt arrangemang kring Klas Pontus Arnoldson har det inte varit. Dock finns i tidskriften Pax (som också finns på Svenska Freds websajt www.svenskafreds.se) en bra artikel om Arnoldson. Och Arnoldson uppmärksammades också av TV1 i ett kort reportage i samband med programmet om Nobelfesten.

Tre bonusböcker . . .

Vid den här årstiden brukar ett inbetalningskort för våra medlemmar följa med tidningen. Men eftersom vi nu slutar vår verksamhet blir det inte så i år. Istället kommer vi att skicka tre "bonusböcker" till våra medlemmar med tack för alla de år som ni varit trogna. Böckerna (se nedan) bör vara av intresse för alla med intresse för vår värld, och speciellt för världsfederalister.

Joseph Stiglitz: "Fungerande globalisering" (Daidalos 2007)

Joseph Stiglitz var chefsekonom i Världsbanken 1997-2000, är professor vid Columbia University (New York) och fick ett delat Nobelpris i ekonomi år 2000. Om bokens innehåll skriver förlaget bl.a.:

"Den ekonomiska globaliseringen har gått snabbare än den politiska. Hur skall politiken hinna ikapp, hur kan det globala systemet reformeras och institutionerna på global nivå demokratiseras? Stiglitz skisserar en politik för global rättvisa."

Göran Rosenberg: "Friare kan ingen vara" (Bonniers pocket 2008)

Alexis de Tocquevilles "Amerikas demokrati" som utkom i två delar 1835 och 1840 har sedan dess varit standardverket för dem som vill sätta sig in i hur USA började.

(den som ni medlemmar nu kommer att få) år 2005.

Göran Rosenbergs "Friare kan ingen vara", är nu standardverket för dem som vill sätta sig in i hur USA är i dag. Boken kom ut första gången 1991 och har tryckts flera gånger, bl.a. en utvidgad upplaga 2001 och en pocketupplaga av denna

Detta är en bok som utgör både ett reportage och en idéhistoria för USA och ger ett perspektiv på USA:s agerande i världen och på hemmaplan, inklusive för tiden efter 11 september 2001.

Torbjörn Tännsjö: "Global Democracy – the case for a world government" (Edinburgh 2008)

Torbjörn Tännsjö, filosof och skribent, är kanske mest känd för sina avvikande uppfattningar om mångahanda samhällsföreteelser. Han kallar sig själv "filosof och optimist" och har som filosof karakteriserats som en "hedonistisk utilitarist"

I den här boken, som för närvarande bara finns på engelska, argumenterar han för att det inte är möjligt att hantera problem med krig, globala

orättvisor och en hållbar miljö, om vi inte upprättar en världsregering. Han hävdar att projektet med en världsregering som en del av ett system för global demokrati är realistiskt. Det förefaller mig litet oklart om Tännsjö förespråkar en federalistisk världskonstitution eller en centralistisk regering överordnad alla stater. Men läs boken så kanske ni upptäcker det!

. . . och en annan bok

Sture G Karlsson: "Kampen för en enad värld" (Stockholm 2003)

Minnen och tankar från en av SVF:s medlemmar, "illustrerad" med en myckenhet av tidningsklipp, brev och trycksaker från tiden 1948 – 2000. Boken är i princip utgången, men om det finns

intresse kan vi ta fram en mindre upplaga ("Print on demand"). – Pris ca 250 kr.

Nordisk samordning mot DU-vapen

av Anita Lilburn

Granater som innehåller "utarmat uran" (DU) användes av USA i Gulfkriget, under kriget i fd Jugoslavien och i dag i Irak och Afganistan. Många stater och enskilda motsätter sig starkt användningen av dessa vapen, som skadar civilbefolkningen även efter kriget. Nyligen har bildats ett nordiskt nätverk mot användningen av DU-vapen.

Få människor i Sverige känner till att radioaktiva krig pågår i dag, i Irak och Afghanistan, med förödande konsekvenser för civilbefolkningarna. Slutförvaringen av det kemiskt giftiga och radioaktiva uranavfallet (s.k. "utarmat" uran, eng. Depleted Uranium =DU) från produktionen av kärnkraft och kärnvapen orsakar regeringarna i de aktuella länderna stort huvudbry. Var ska man slutförvara det på ett säkert sätt? I USA får vapenindustrin avfallet i stort sett gratis, gör nya vapen av det och "slutförvarar" det i sina egna soldaters kroppar och i kropparna på befolkningarna i de länder de för krig mot.

DU-vapnen, som först användes i Irak under Gulfkriget 1991, är pansarbrytande. När vapnen träffar sitt mål och börjar brinna oxideras uranet. En dimma av uranoxidpartiklar med alfastrålning bildas och det är när denna dimma *inandas* som den blir dödligt farlig. Det radioaktiva och giftiga uranstoffet som också bildas vid explosioner sjunker till jorden men rivs upp när någon går på marken och kan då inandas. De partiklar som är vattenlösliga når grundvattnet. De lätta partiklarna färdas långt med vindarna. Det måste understrykas att det är stor skillnad mellan det uran som finns i vår berggrund och de uranoxidpartiklar som inandas –strålningseffekten i det senare fallet är oändligt mycket större.

Cancerfrekvensen och förekomsten av missfall och genetiska missbildningar har sedan mitten av 90-talet ökat många gånger om bland civilbefolkningen i Irak och i Afghanistan (där en annan typ av uranvapen använts) och även bland hemvändande soldater. Läkare på sjukhus i södra och mellersta Irak vittnar om att förekomsten av missfall och extrema missbildningar hos nyfödda har ökat dramatiskt sedan Gulfkriget. Det sägs att den första frågan nyförlösta mödrar i framför allt söd-

ra och mellersta Irak i dag ställer gäller inte barnets kön utan om det är normalt eller missbildat.

Begrepp: DU - RU – NDU

1) Vapen med s.k. "utarmat" uran (eng. Depleted Uranium =DU). Uranet är bara "utarmat" på sin klyvbara isotop U235 men är fortfarande kemiskt giftigt och radioaktivt. DU-vapen har använts i stor utsträckning i framför allt Irak men även i f.d. Jugoslavien.

2) I Bosnien användes också vapen med spår av plutonium och americium. Uranet var i dessa vapen återanvänt (eng. Recycled Uranium =RU)

3) I Afghanistan har använts vapen som innehåller en typ av uran som man inte vet ursprunget till. Det kallas NDU (eng. Non-Depleted Uranium) Alla dessa vapen är starkt kemiskt giftiga och radioaktiva.

Under två och ett halvt år har **Aktionsgruppen mot radioaktiv krigsföring (ARK)** arbetat med att försöka skapa opinion mot tillverkning, försäljning och användning av dessa uranvapen. ARK har varit med om att ordna internationella konferenser, delat ut broschyrer och flygblad, kontaktat riksdagsledamöter och stått i korrespondens med UD.

Det övergripande målet är att få till stånd ett internationellt förbud.

ARK är en av 102 medlemmar från 26 länder i den internationella paraplyorganisationen **ICBUW (International Coalition to Ban Uranium Weapons)** I Sverige är vi en liten grupp och har haft svårt att göra vår röst hörd, bl.a. därför att massmedia är mycket ovilliga att belysa frågan.

Därför är det extra glädjande att vi nu bildat ett Nordiskt Nätverk mot uranvapen. Nätverket består för närvarande av *ARK och Folkkampanjen mot kärnkraft och kärnvapen i Sverige, IKFF (Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet)* i Norge, *Nätverket mot uranvapen*, (en koalition av sju olika organisationer) i Finland samt *MFIK (Menningar og Fridarsamtökin)* på Island. Vi försöker nu få kontakt med freds- och nedrustningsgrupper i Danmark så att Nätverket blir fullständigt. Förhoppningsvis får aktioner och uttalanden från denna nordiska koalition större tyngd och genomslagskraft än de enskilda organisationerna.

I december 2007 röstades en resolution igenom med stor majoritet i FN: s generalförsamling. Resolutionen efterlyste mer forskning angående uranvapnens effekter på hälsa och miljö och uppmanade medlemsländerna och relevanta internationella organisationer att sända in rapporter till generalsekretären. Frågan om uranvapen skulle under året stå på FN: s dagordning.

Det blev en jordskredsseger för denna resolution. Endast sex länder röstade mot. Men trettiofem länder lade ner sin röst, bl. a alla de nordiska länderna. I ett brev till svenska UD ställde ARK då frågan varför Sverige inte röstade för denna ytterst försiktigt formulerade resolution. Ville inte Sverige stödja ny forskning? UD svarade att de inte ansåg att någon mer forskning behövdes. Men den invändning vi ofta möter när vi för politiker och makthavare påtalar uranvapnens farlighet är just att det inte finns tillräcklig forskning på dessa vapen för att kunna bevisa deras skadeeffekter. Sannerligen ett Moment 22!

I oktober 2008 kom ett nytt resolutionsförslag upp i FN: s nedrustningskommitté inför en ny omröstning i Generalförsamlingen den 1 december. I detta resolutionsförslag anmodas de länder som ännu inte kommit in med rapporter om den senaste forskningen om uranvapnens effekter att snarast göra det. Internationella organisationer som WHO och IAEA uppmanas uppdatera och komplettera sina rapporter med de senaste forskningsrönen

I omröstningen i FN: s nedrustningskommitté hade tre nordiska länder – Norge, Finland och Island - ändrat ståndpunkt sedan förra året och röstade för resolutionsförslaget. Men Sverige och Danmark lade även denna gång ned sin röst

Det Nordiska Nätverkets första uppgift var därför att författa ett brev till svenska och danska utrikesministrarna (se nedan) där vi uppmanar regeringarna att ansluta sig till de övriga nordiska länderna och rösta för den nya resolutionen. Medlemmar i ARK besökte den 24 november den biträdande chefen för Enheten för Global Säkerhet och Nedrustning och informerade honom om den forskning som finns om uranvapens skadeverkningar.

Internationella konventioner fastställer de principer som gäller för förbjudna vapen: vapnen får inte fortsätta att döda och skada efter en konflikt är över, de får inte döda eller skada utanför slagfältet och de får inte skada civilbefolkningens miljö och deras möjligheter att försörja sig. (Haag-konventionen 1899 och 1907, Genèveprotokollet 1925, Nürnberglagarna 1945 och Genèvekonventionen 1949, artikel 3) Uranvapen bryter mot samtliga ovannämnda kriterier för förbjudna vapen.

De långvariga internationella kampanjerna för ett internationellt förbud mot landminor och klusterbomber har burit frukt. Minorna är förbjudna sedan snart tio år och under en konferens i Oslo den 2-3 december 2008 skrev Sverige på ett avtal om förbud mot splitterbomber. Intensiva internationella ansträngningar görs sedan flera år för att få till stånd ett allmänt förbud också mot uranvapen. FN: s kommitté för mänskliga rättigheter antog redan 1996 en resolution som tydligt placerar uranvapen i kategorin massförstörelsevapen och vapen som drabbar urskillningslöst. EU-parlamentet har med mycket stor majoritet fyra gånger röstat för ett omedelbart stopp för uranvapen.

Varför blir det då inte ett förbud? FN och EU-parlamentet kan bara rekommendera, deras uttalanden är inte lagligt bindande om än moraliskt bjudande. Det är upp till varje land att införa sin egen lagstiftning. Hittills har bara ett land gjort

det – Belgien. I mars 2007 antog landet en lag som förbjuder produktion, lagring, export, innehav och användning av uranvapen.

Det är vår önskan att Sverige blir nästa land som gör detta och att det blir ett internationellt förbud mot uranvapen.

Mycket som först var en utopi har senare blivit verklighet. Kanske kan en dag utopin om en värld helt fri från alla vapen och från krig bli verklighet. För samarbete och fredligt arbete ingår lika mycket i den mänskliga naturen som krig och våld anses göra.

Den 5 december 2007 antogs en resolution i FN: s generalförsamling i vilken FN: s generalsekreterare uppmanas att från medlemsstaterna och relevanta internationella organisationer begära synpunkter på DU-vapnens effekter på människor och miljö. Förslaget antogs med 136 röster för och 5 mot. 36 länder, däribland Sverige, lade ner sin röst. Inför den nya omröstningen i december 2008 tillställde det Nordiska Nätverket den svenska regeringen följande skrivelse:

Till Utrikesminister Carl Bildt
Utrikesministeriet
Gustav Adolfs Torg 1
Stockholm

I en resolution om mer forskning på uranvapens effekter på hälsa och miljö som i december 2007 röstades igenom med stor majoritet i FN: s generalförsamling lade samtliga nordiska länder ner sina röster. Men vi noterar med glädje att bl. a. Norge, Finland och Island nu ändrat ståndpunkt. Även Holland, som röstade emot resolutionen 2007, har nu röstat för den. Detta skedde den 31 oktober 2008 i en omröstning i FN: s första kommitté.

Resolutionen (A/C.1/63/L.26) kommer upp i FN:s generalförsamling för omröstning i början av december 2008. Resolutionen uppmanar de medlemsstater som ännu inte framfört sina synpunkter angående effekterna av uranvapen att göra det och sända in en rapport till Generalsekreteraren. Relevanta internationella organisationer som WHO (World Health Organisation), UNEP (United Nations Environmental Programme) och IAEA (International Atomic Energy Agency) ombeds uppdatera och komplettera sina rapporter med nya forskningsrön.

Det är angeläget att de nordiska länderna står eniga i de viktiga nedrustningsfrågorna. Nordiska Nätverket mot Uranvapen uppmanar därför de svenska och danska regeringarna att ansluta sig till de övriga tre nordiska länderna Finland, Norge och Island som nu stöder FN: s arbete med att efterlysa mer forskning i fråga om uranvapnens risker samt uppdatering av de internationella organisationernas rapporter i ämnet.

Vi uppmanar våra FN-delegater från Danmark och Sverige att rösta för resolutionen (A/C.1/63/L.26)!

Detta brev har också översänts till danske utrikesministern Per Stig Möller.

Stockholm 16 november, 2008
Nordiska Nätverket mot Uranvapen
genom

Anita Lilburn, Aktionsgruppen mot radioaktiv krigsföring (ARK), Sverige

Susanne Urban, IKFF = Internasjonal Kvinnelige for Fred og Frihet (IKFF), Norge

Anna-Liisa Mattsoff, Uraaniaseet kieltoon verkosto, Finnish Network Ban Uranium Weapons (FNBUW), Finland

Gudridur Sigurbjörnsdóttir, MFIK (Menningar og Fridarsamtökin), Island

Vid omröstningen i Generalförsamlingen 1 december, 2008, lade Sverige på nytt ned sin röst. – Här behövs mera tjat! Vi önskar Nätverket lycka till i det fortsatta arbetet!

Författare i VoV 1996-2008

av Jan Bellander

I samband med att "Världen och Vi" nu läggs ner har vi som varit redaktion under tiden 1996..2008 sett efter vilka som bidragit som skribenter i tidningen. Och det är ganska många! Vi tackar er alla för den tid som varit.

Albin Axén
Jan Bellander
Knut G Berdal
Harold S Bidmead
Åke Brandberg
Mattias Danfjorden
Rune Edberg
Lars Gunnar Ekegård
Bertil Fiskesjö
Karl af Geijerstam
Torulf Gunnarsson
Karl Reinhold Haellquist
Martin Hagvall
Hanne Kristina Johansen
Sture G Karlsson
Ragnar Lagerström
Lars-Åke Lidström
Anita Lilburn

Bengt Lindqvist
Peter Lund
Lennart Nilsson
Thorsten Nilsson
Lars Olsson
Elisa Rappe
Hans Regnéll
Ingrid Stenram
Elisabeth Sveri
Yngve Sörman
Inga Thorsson
Peter Thyselius
Michel Toft Schmidt
Stefan de Vylder
Klas De Vylder
Lena Wennhagen-Thikan
Bereket Yebio

Herberts Zalitis död

Herberts Zalitis, filosof och författare, har gått ur tiden, 95 år gammal. Han var född i Lettland och flydde därifrån till Sverige under andra världskriget. Han var vad man brukar kalla en fredskämpe, en sann idealist och trodde på människosläktets förmåga till överlevnad.

Han skrev ett flertal böcker om fredsfrågor. Den för världsfederalister mest intressanta är nog hans sista, "Världen är mogen för en världsriktning" (ISBN 91-7910-078-3), utgiven 1997.

När nu SVF avslutas . . .

... finns en del pengar kvar i kassan. Framförallt finns en fond på 100.000 kr som Bengt Lindqvist ställde till föreningens förfogande för att säkra det fortsatta utgivandet av "Världen och Vi". Bengt vill att dessa medel nu går vidare till World Federalist Movement, WFM, och så kommer att ske.

En del av resterande belopp kommer att användas för de tre "bonusböckerna" (se sid 7) till våra medlemmar. Det finns vidare en del utgifter att betala i samband med föreningens upphörande, men något blir det kvar och vi låter även dessa resterande medel gå vidare, antingen till WFM eller till vår norska systerorganisation, Een Verden.

Avs.:
Sveriges Världsfederalister
c/o Bellander, Kärrgränd 36
162 46 VÄLLINGBY

B

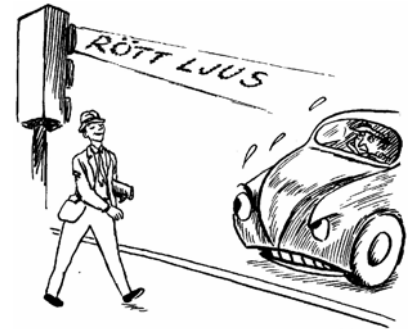
SVERIGE
PORTO BETALT
PORT PAYÉ

FÖRENINGSBREV

VÄRLDEN OCH VI nr 3-4 2008

Rött ljus

Omslagsbilden på det här numret är från en broschyr som utgavs ca 1953 av SVF. Bildtexten :

“Herr Svensson gnisslar tänder bakom ratten. Han har bråttom och vill helst rusa med 100 km fart. Men fotgängaren går lugnt över gatan framför bilen, för han vet att herr Svensson inte vågar bryta mot trafikstadgan. Gör han det tar polisen hand om honom, och domstolen dömer honom för lagbrott. Samhället är byggt på lagar som skyddar den enskilde. -- **Land skall med lag byggas.**

Och nu är det dags: Värld skall med lag byggas !”

Världen och Vi (VoV) är en kulturtidskrift som vill diskutera

- ◆ förutsättningarna för en global demokratisk rättsordning
- ◆ reformering och stärkande av Förenta Nationerna
- ◆ federalism på lokal, regional och global nivå

Världen och Vi utkommer med fyra nummer per år.
Web-adress: hem.passagen.se/svf/vov.htm

Ansvarig utgivare:
Bengt Lindqvist

Redaktionskommitté:
= Jan Bellander -- tel / fax (08) 795-6004,
Kärrgränd 36, 162 46 Vällingby
e-post: jan.bellander@telia.com
= Karl af Geijerstam
e-post: karlafg@yahoo.com

VoV skickas till alla medlemmar i Sveriges Världsfederalister (SVF), se rutan till höger. Man kan också prenumerera: helår 100:- kr, (lösnummer 25:- kr)

Utgiven av Sveriges Världsfederalister (SVF)
c/o Karl af Geijerstam, Trädgårdsvägen 18
468 32 VARGÖN

postgiro 5 55 50-8

Föreningen Sveriges Världsfederalister (SVF) är den svenska organisationen i World Federalist Movement (WFM).

WFM är en internationell rörelse som sedan 1947 har verkat för reformering och demokratisering av Förenta Nationerna, och för en starkare global rättsordning. WFM, som har konsultativ status i ECOSOC (FN:s ekonomiska och sociala råd), verkar inom olika globala samhällsfrågor, så som folkrätt, nedrustning, miljö, mänskliga rättigheter och utveckling.

SVF vill också väcka diskussion om federalism och om dess betydelse för fred och utveckling – lokalt, regionalt, och på lång sikt i en federation av alla världens stater, en **demokratisk världsfederation**.

SVF är medlem i Svenska FN-förbundet.

SVF söker med olika projekt bidra till debatten om lösningar på världsomspännande problem samt FN:s reformering. Vi vänder oss till alla er som har intresse för globala frågor.

Web-adress: hem.passagen.se/svf/

Medlemsavgift/ år:

helbetalande: 200:- kr

nya medlemmar (första året), samt medlemmar under 26 år: 100:- kr

postgiro 5 55 50-8